

Sygn. akt I CSK 973/14

## POSTANOWIENIE

Dnia 23 lipca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa F. Spółki z o.o. w C.  
przeciwko J. N.  
o zapłatę,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej  
w dniu 23 lipca 2015 r.,  
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego  
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie  
z dnia 8 maja 2014 r., sygn. akt I ACa 1698/13,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

## UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 czerwca 2013 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od pozwanego J. N. na rzecz powoda F. Spółki z o. o. w C. kwotę 117 423,56 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 31 maja 2012 r. do dnia zapłaty uznając, że pozwany ponosi przewidzianą w art. 299 § 1 k.s.h. odpowiedzialność za niespełnione wobec powódki zobowiązanie spółki C. Sp. z o.o. w W., w której zarządzie pełnił funkcję.

Wyrokiem z dnia 8 maja 2014 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację pozwanego od tego wyroku. Sąd odwoławczy ocenił, że pozwany nie wykazał, aby wystąpiły przewidziane w art. 299 § 2 k.s.h. przesłanki zwalniające go z odpowiedzialności za niezaspokojone zobowiązania Sp. z o.o. C.. Sąd Apelacyjny przyjął, że zastosowana przez Sąd Okręgowy prekluzja dowodowa była uzasadniona.

W skardze kasacyjnej pozwany zarzucił naruszenie art. 299 k.s.h., art. 6 k.c., art. 316 k.p.c., art. 365 k.p.c. i art. 232 k.p.c.

Odpowiedź powoda na skargę kasacyjną została zwrócona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398<sup>9</sup> k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania.

Pozwany opartł wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłankach z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Pozwany wskazał na potrzebę wyjaśnienia, „czego dowodzi postanowienie komornika sądowego o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, na tej podstawie, że oczywistym jest, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych, czy dokument ów dowodzi automatycznie, iż egzekucja przeciwko dłużnikowi okazała się bezskuteczna (w rozumieniu art. 299 k.s.h.) czy też stanowi dowód tego, że egzekucja prowadzona w ściśle określony sposób i ze ściśle określonych składników majątku dłużnika, nie przyniosła efektów, a wobec tego czy sąd w postępowaniu z art. 299 § 1 k.s.h. może się oprzeć wyłącznie na dowodzie z tego dokumentu, w szczególności gdy egzekucja nie była prowadzona do całego majątku dłużnika (spółki), nawet gdy pozwany nie powołuje się na ów zarzut, biorąc pod uwagę, iż podstawową przesłanką odpowiedzialności jest wystąpienie bezskuteczności egzekucji z (całego) majątku spółki czy jednak to powód winien dowieść spełnienia przesłanki i jej aktualności w chwili zamknięcia rozprawy, a także sąd winien dążyć z urzędu do zbadania czy przesłanka ta w chwili zamknięcia rozprawy jest spełniona i aktualna, czyli, że do czasu zamknięcia rozprawy spółka nie posiadała majątku pozwalającego na zadośćuczynienie roszczeniu w całości lub części oraz w jaki dokładnie sposób rozkłada się ciężar dowodu w postępowaniu z art. 299 k.s.h., pomiędzy powodem a pozwanym i jaka jest rola Sądu w dowodzeniu, a także czy w postępowaniu z art. 299 k.s.h. można kwestionować zobowiązanie spółki stwierdzone prawomocnym wyrokiem.”.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozpatrzenie przyczyni się do rozwoju myśli prawnej i będzie miało znaczenie nie tylko do oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także przy rozstrzyganiu innych podobnych spraw. Zagadnienie to musi przy tym rzeczywiście występować w sprawie i mieścić się w zakresie problematyki, która podlega badaniu w postępowaniu kasacyjnym.

Skarżący powinien dostrzegane zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen

prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których zagadnienie powstało. Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy w danej kwestii wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Tych wymagań nie wypełnia zagadnienie przedstawione przez pozwanego, które zostało już należycie wyjaśnione w judykaturze i opracowane w nauce.

W orzecznictwie przyjmuje się, że wystarczającym środkiem dowodowym, za pomocą którego wierzyciel może wykazać bezskuteczność egzekucji z majątku spółki przysługującej mu wierzytelności jest postanowienie komornika o umorzeniu postępowania (art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c.). Dokument ten stwierdza bowiem, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2011 r., IV CSK 335/10, LEX nr 784972 i cytowane w jego treści orzecznictwo), a jednocześnie stanowi podstawę wzruszalnego domniemania prawnego, że wierzyciel poniósł szkodę w wysokości niewyegzekwowanej wierzytelności, co przystaje do przeważającej w orzecznictwie koncepcji o odszkodowawczym charakterze odpowiedzialności przewidzianej w art. 299 k.s.h.

Strona pozwana wносиła także o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c.

Zdaniem skarżącego „istnieje potrzeba wykładni art. 299 § 1 k.s.h., budzącego poważne wątpliwości, w zakresie dowodzenia spełnienia przesłanki bezskuteczności egzekucji z majątku spółki. Ustalenia wymaga bowiem w jakim zakresie powód winien udowodnić istnienie bezskuteczności egzekucji a także momentu, na który winna być ta przesłanka spełniona, co jednocześnie stanowi istotne zagadnienie prawne oraz istnieje potrzeba wykładni w sprawie przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, to jest czy w postępowaniu z art. 299 k.s.h. można kwestionować zobowiązanie spółki stwierdzone prawomocnym wyrokiem.

Przesłanka wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, określona w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa stanowi

źródło poważnych wątpliwości interpretacyjnych, przy czym nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., sygn. akt III CSK 104/08, nie publ. i z dnia 28 marca 2007 r., sygn. akt II CSK 84/07, nie publ.). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, poddania analizie czy przyczyny rozbieżności nie są skutkiem odmiennych okoliczności faktycznych, ewentualnie wykazanie, że wykładnia dokonana przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecnictwa Sądu Najwyższego. Niezbędne jest także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2009 r., sygn. akt I CSK 111/09, nie publ.; z dnia 13 grudnia 2007 r., sygn. akt I PK 233/07, OSNP 2009/3–4/poz. 43). Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, LEX nr 1238124).

Zagadnienie związane z wykładnią art. 299 k.s.h. w zakresie obowiązku dowodzenia przez powoda bezskuteczności egzekucji powiela kwestie poruszone już w przedstawionym przez skarżącego zagadnieniu prawnym, w związku z czym aktualność zachowują wcześniej przedstawione argumenty wskazujące na należyte wyłożenie art. 299 § 1 k.s.h. w zakresie przesłanki bezskuteczności egzekucji z majątku spółki.

W orzecnictwie nie budzi też od wielu lat wątpliwości, że niewyegzekwowane prawomocne orzeczenie zasądzające wierzytelność wobec spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wiąże z mocy art. 365 § 1 k.p.c. w sprawie z powództwa dochodzonego na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. i nie może być podważane. Przyczyny takiego stanu rzeczy zostały wyjaśnione w orzecnictwie jeszcze w odniesieniu do roszczeń dochodzonych na podstawie art. 298 k.h. (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2001 r., III CZP 69/01, OSNC 2002/10/118). W uzasadnieniu tej uchwały wskazano, że art. 298 § 2 k.h. (analogicznie art. 299 § 2 k.s.h.) nie przewidują takiej przesłanki uwalniającej od

odpowiedzialności, i nie uprawniają do wkraczania przez sąd w ustalona prawomocnym wyrokiem kwestię odpowiedzialności spółki wobec jej wierzyciela. Skarżący wskazuje na odmienne zapatrywania formułowane w szeregu orzeczeń, kwestionujące związanie osoby trzeciej prawomocnym wyrokiem, nie uwzględnia jednak, że wykładnia zakresu związania prawomocnym orzeczeniem, dokonywana w granicach art. 299 k.s.h. uwzględniać musi specyficzną konstrukcję opartą na ustawowo podwyższonym standardzie odpowiedzialności członka zarządu wobec wierzycieli spółki oraz jego powiązaniu ze spółką, której dotyczy to orzeczenie. W zakresie prawomocności materialnej tego orzeczenia sąd w sprawie z powództwa opartego na art. 299 § 1 k.s.h. musi więc uznać istnienie zobowiązania spółki wykazanego prawomocnym orzeczeniem. Nie można zatem w takiej sprawie skutecznie zakwestionować tego zobowiązania, podnosząc, że w ogóle ono nie powstało, upadło z mocą wsteczną lub wygasło wskutek wykonania przed wydaniem orzeczenia, ani też skutecznie powołać się na to, iż dochodzenie od spółki roszczenia, odpowiadającego temu zobowiązaniu, stanowiło nadużycie prawa (art. 5 k.c.) albo, że roszczenie to uległo przedawnieniu (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia: 29 listopada 2012 r., II CSK 181/12; 17 lipca 1997 r., III CKN 126/97; 15 czerwca 1999 r., III CZP 10/99; 20 grudnia 2001 r., III CZP 69/01; 27 października 2004 r., IV CK 148/04; 7 lutego 2007 r., III CSK 227/06; 19 listopada 2008 r., III CZP 94/08; 17 marca 2010 r., II CSK 506/09; 26 stycznia 2012 r., I PK 78/11).

Skargi nie można było również uznać za oczywiście uzasadnioną. Zdaniem skarżącego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż Sąd drugiej instancji rażąco naruszył art. 299 k.s.h. oraz art. 316 k.s.h., art. 365 k.s.h. i art. 232 k.p.c.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance uregulowanej w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej na pierwszy rzut oka, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności wyroku z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m. in.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., sygn. akt I PKN 341/01, OSNP 2004/6/100 i z dnia 10 stycznia 2003 r., sygn. akt V CZ 187/02, OSNC 2004/3/49). Tego rodzaju argumentów, przekonujących z narzucającą się siłą,

że skarga rokuje duże szanse na jej uwzględnienie, pozwany nie przytoczył. Podnoszone przez niego twierdzenia o rażącym naruszeniu art. 299 k.s.h., art. 316 k.s.h., art. 365 k.s.h. i art. 232 k.p.c. takich sugestii nie uzasadniają.

Nie zachodzą więc przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazane przez pozwanego. Okoliczności sprawy nie wskazują także na występowanie innych przesłanek przesądu (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 - 4 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia tej skargi do merytorycznego rozpoznania (art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c.).